

Економічна освіта дошкільників

Поняття «економіка» й «дитина» лише на перший погляд здаються надто далекими одне від одного, Якщо ж сприймати економіку як сферу «розумного» домашнього господарства, мистецтво його ведення, можна в доступній формі донести дітям елементарні базові знання з цієї галузі, роз'яснити зміст економічних взаємозв'язків. Щоб полегшити процес соціалізації вихованців нашого дошкільного навчального закладу, розширити їхні знання про життя сучасного суспільства, нами було розроблено програму економічного виховання дошкільників.

В основу програми лягла родинна економіка, адже на її прикладі можна ознайомити вихованців практично з усіма економічними категоріями: товар, продукт, послуга, доходи й витрати та їх складові, гроші, банки, інфляція, податки, ціни тощо. До того ж, можна показати роль дитини в економічних процесах сім'ї.

При цьому вкрай важливо, щоб дошкільник усвідомив себе не лише членом сім'ї, а й членом суспільства, громадянином своєї держави, щоб він зрозумів залежність між економічною поведінкою та її результатами.

Система економічного виховання дошкільників

Системою економічного виховання ми охоплюємо дітей середнього та старшого дошкільного віку, використовуючи при цьому різні форми його організації. Головне, щоб ця робота провадилася не фрагментарно, а системно й передбачала поступовий перехід від найпростіших до більш складних понять.

Власне, ознайомлення дітей із певними економічними поняттями та категоріями відбувається на заняттях із різних розділів програми. Для того ж, щоб систематизувати й розширити знання дошкільників, раз на тиждень проводимо спеціальне заняття з економіки, яке може бути побудоване вихователем у будь-якій формі. Дуже цікаво проходять заняття-подорожі, заняття-екскурсії, заняття-бесіди, економічні вікторини тощо. Важливим елементом таких занять є ігрова імпровізація, адже саме гра забезпечує органічне практичне входження дитини в економічні відносини.

Засвоїти складні економічні поняття дітям допомагають казкові персонажі. Вони — часті гості на заняттях. Та й самі казки просто незамінні у вихованні таких якостей особистості, як працелюбність, бережливість, практичність. З досвідом прийшло розуміння того, що майже в кожній казці можна знайти «економічний» підтекст.

Під час вивчення нових та закріплення пройдених тем активно використовуємо елементи теорії розв'язання винахідницьких задач. Казкові сюжети перебудовуємо так, аби вони розгорталися перед дітьми у вигляді проблемних «економічних» ситуацій, розв'язання яких розвиває логіку, нестандартність, самостійність мислення, комунікативно-пізнавальні навички, здатність орієнтуватися у складних життєвих ситуаціях.

Основний принцип реалізації завдань економічного виховання —

діяльнісний підхід до нього. Залежно від змісту знань обираємо провідний вид діяльності. Наприклад, засвоєння знань зі сфери фінансів (гроші, ціна, вартість, обмін, продаж тощо) ефективніше відбувається під час проведення різних ігор – дидактичних, настільно-друкованих, рольових тощо.

Знання про те, чому слід берегти, економити результати праці людей, діти найуспішніше засвоюють у процесі продуктивної діяльності (трудової, образотворчої). Працюючи з різними матеріалами, дошкільнята вчаться бути ощадливими. Роз'яснюємо їм, що суть раціональності (розумності) – в умінні планувати процес діяльності, застосовувати найбільш оптимальні рішення (за прислів'ям «Сім разів відміряй – один раз відріж»).

Розглядаючи методи й засоби економічного виховання, не можна забувати й про спеціальну роботу з формування в дітей корисних навичок і звичок. Чимало з них пов'язані з вихованням культури поведінки в побуті й загальною вихованістю: вимкнути світло, коли виходиш з приміщення; закрити кран після того, як помив руки тощо.

Формування пізнавально-ігрового простору

Для систематичного й планомірного введення дітей у світ економічних уявлень у групах створено відповідне розвивальне предметно-ігрове середовище: економічна ігротека, пізнавальна зона, тематична бібліотека.

Основна тематика занять з економіки

Орієнтовний зміст економічних знань відображено в основних темах: «Сім'я», «Світ грошей», «Світ товарів», «Місто, в якому я живу», «Моя країна». Опановуючи їх, діти ознайомлюються зі світом речей, людей, природи. Вони дізнаються про те, що таке професія, праця, товар, гроші. Старші дошкільники вже вчаться оперувати грошима і співвідносити прибуток з ціною на товар.

Однією з перших дошкільники вивчають тему «**Бюджет сім'ї. Прибутки та витрати**». При ознайомленні з нею до роботи активно залучаємо батьків. Разом із дітьми вони виготовляють макети сімейного бюджету, де відображають членів сім'ї та результати їх праці, картки-схеми прибутків і витрат, а також картки, які символізують основні та додаткові доходи. Діти визначають різні потреби членів родини, можливості щодо їх задоволення. Презентуючи бюджет своєї сім'ї, вони вчаться активно оперувати поняттями «бюджет», «доходи», «потреби», «витрати», «товар» тощо.

Під час вивчення та закріплення знань із теми «**Світ грошей**» вихователь разом із дітьми розгортає сюжетно-рольову гру «Міні-маркет «Усміхайлик». Діти відвідують магазин і здійснюють покупки, використовуючи «місцеву валюту», яка називається «усміхайлики». Ця гра допомагає засвоїти такі поняття, як ціна, реклама, гроші, гурт, роздріб тощо.

Найбільше подобається дітям «практика», коли після екскурсій до магазину та на базар, вже ознайомившись з процесом купівлі-продажу, вони з дозволу батьків самі здійснюють свої перші покупки.

Бізнес-клуб «Маленький підприємець»

З метою закріплення пройденого матеріалу, розвитку в дітей творчих якостей та пізнавальних психічних процесів у старшій групі організовано економічний гурток «Бізнес-клуб «Маленький підприємець». На його щотижневих засіданнях дошкільнята вчаться виготовляти різні товари та рекламувати їх. Рекламні ігри надзвичайно зацікавили дітей. Вони із захопленням пропагують кращі товари, наголошуючи на їх привабливому зовнішньому вигляді, споживчих перевагах, багатофункціональності тощо. Навіть для не дуже популярних у покупців речей діти знаходять вагомі «рекламні» аргументи, іноді досить несподівані.

У результаті такої роботи діти збагачують свій словниковий запас, пов'язаний з економікою, трудовою діяльністю. У них з'являється усвідомлений інтерес до грошей, знання правил їх чесного заробітку, розуміння взаємозв'язку понять «праця – гроші», дій «купівля – продаж» та залежності задоволення потреб від можливостей: не все можна купити відразу, як забажається.

«Економічному» розвиткові вихованців нашого дошкільного навчального закладу сприяє ще й те, що протягом кількох років ми співпрацюємо з податковою інспекцією Калінінського району м. Донецька, її працівники – часті гості на економічних святах, які проводить наш дитячий садок, вони систематично беруть участь у засіданнях Бізнес-клубу «Маленький підприємець».

Співпраця з батьками вихованців

Створюючи систему економічного виховання дошкільників, переконалися, що обов'язкова умова її успіху – тісна співпраця з батьками. І щоб ця співпраця була ще більш ефективною, використовуємо різні форми роботи: батьківські збори, анкетування, педагогічні бесіди, спільні проекти з дітьми, участь у святах та розвагах тощо. У куточках для батьків розмістили економічний словничок, створили постійно оновлювані рубрики «Це цікаво» та «Сімейна економіка». Переконані: економічна грамотність батьків сприяє залученню дітей до світу економічних відносин, формуванню в них правильних економічних уявлень. Але наше завдання – не лише дати дитині певний обсяг економічних знань, але й, що навіть важливіше, навчити її правильно користуватися ними. Спільні зусилля педагогічного колективу та батьків спрямовані на те, щоб через економічне виховання розвивати творчий потенціал кожної дитини, адаптувати її до життя в сучасному світі.